

GWYNFARDD BRYCHEINIOG (fl. c. 1180), un o'r Gogynfeirdd

Enw: Gwynfardd Brycheiniog

Rhyw: Gwryw

Galwedigaeth: un o'r Gogynfeirdd

Maes gweithgaredd: Barddoniaeth

Awdur: John Ellis Caerwyn Williams

Ni chadwyd dim o'i waith oddieithr dwy gerdd, sef ' Canu y Dewi ' ac ' Awdyl yr Arglwydd Rys ': gweler Hendregadredd MS., 197-207. Awgryma ei enw mai gwr o Frycheiniog ydoedd; yn ei ' Canu y Dewi,' cyfeiria at 'blwyf llann dewi lle a volwyf' ac fe all ei fod yn cyfeirio at un o lannau Dewi ym Mrycheiniog. Wrth ystyried ei gerdd i **Ddewi Sant**, dylid cofio fod **Gerallt Gymro** wedi ei ethol yn archddiacon Brycheiniog yn 1175, a'i fod wedi mynnu fod ganddo hawl i oruwchlywodraethu eglwysi Elfael a Maelienydd a'i fod felly wedi cychwyn ar ei yrfa fel amddiffynnydd hawliau esgobaeth Tyddewi, ac yn fuan iawn ef oedd arweinydd y mudiad i brofi fod Tyddewi yn annibynnol ar Gaergaint. Yn ôl pob tebyg, y mudiad hwnnw oedd symbyliad ysgrifennu Buchedd Ddewi gan **Rygyfarch** (c. 1090, yn ôl **Wade-Evans**), a thebyg mai'r un symbyliad oedd i gân Gwynfardd Brycheiniog i **Ddewi**. Cyfeiria'r gerdd a'r fuchedd at rai digwyddiadau, ond ymddengys fod deunydd yn y gerdd nas ceir yn y fuchedd. Gallasai'r awdl i'r **arglwydd Rhys** fod wedi ei chanu unrhyw adeg ar ôl 1172, y flwyddyn y cyfarfu'r brenin Harri II â **Rhys ap Gruffydd** a'i wneud yn 'ustus' ('justiciar') y deau ac felly'n ' arglwydd.' Efallai mai yn y flwyddyn 1176, blwyddyn yr 'eisteddfod' yn Aberteifi, y canwyd yr awdl, ond ni ellir bod yn sicr nad yn ddiweddarach y'i cyfansoddwyd.'

Awdur

Yr Athro John Ellis Caerwyn Williams, (1912 - 1999)

Ffynonellau

T. Gwynn Jones, *Llenyddiaeth y Cymry llawlyfr i efrydwyf* (1915), 21

J. Lloyd-Jones, *The Court Poets of the Welsh Princes*, 16

Rhygyfarch, Wade-Evans, *Life of St. David* (London 1923), xiv

Archifau LIGC: **NLW MS 6680B: Llawysgrif Hendregadredd, 197-207**

E. Anwyl, *The poetry of the Gogynfeirdd from the Myvryrian Archaeology of Wales, with an introduction to the study of old Welsh poetry*(1909), 81-4

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

PDF Argraffu Cyfeirnod

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n **tudalen codi arian** am ragor o wybodaeth.

frannu

Arddull APA

x

Williams, J. E. C., (1953). GWYNFARDD BRYCHEINIOG (fl. c. 1180), un o'r Gogynfeirdd. *Y Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 26 Hyd 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c-GWYN-BRY-1180>

Prifysgol

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Ysgrifeddiadau
Llywodraeth Cymru
Copied by
Welsh Government